Eiropas Parlaments
2024-2029

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2024/2030(DEC)

21.2.2025

ATZINUMS

Sniegusi Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Budžeta kontroles komitejai

par Eiropas Savienības aģentūru 2023. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu
(2024/2030(DEC))

Atzinuma sagatavotāja: *Lina Gálvez*

PA_NonLegDec

ATZINUMS

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut turpmāk minēto:

A. tā kā LESD 8. pantā ir noteikts, ka Savienība tiecas novērst nevienlīdzību un sekmēt dzimumu līdztiesību visās savās darbībās, un šajā nolūkā ir noteikts dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas princips; tā kā dzimumu līdztiesība ir jāiekļauj visās ES politikas un darbības jomās, tostarp ievērojot dzimumu līdztiesības principu budžeta plānošanā visos budžeta procesa līmeņos; tā kā līdztiesība saskaņā ar Lisabonas līgumu ir viena no pamattiesībām un Savienības prioritāte un tā kā dzimumu līdztiesības panākšana ir būtiska šo tiesību ievērošanai; tā kā Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam (*EIGE*) ir galvenā loma atbalsta sniegšanā Savienības iestādēm un dalībvalstīm, lai sasniegtu šo mērķi; tā kā *EIGE* mērķis ir veicināt un stiprināt dzimumu līdztiesību, tostarp dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu visās ES politikas jomās, un šā uzdevuma veikšanā tam ir bijusi svarīga loma un efektīva rīcība; tā kā tāpēc uzsver, ka *EIGE* rīcībā ir jābūt pietiekamiem un stabiliem finanšu resursiem un cilvēkresursiem, lai tas spētu veikt savus uzdevumus;

B. tā kā *EIGE* tika izveidots, lai sekmētu un stiprinātu dzimumu līdztiesības veicināšanu Savienībā, tostarp dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu visās Savienības politikas jomās un no tām izrietošajās valstu politikas jomās, cīnītos pret diskrimināciju dzimuma dēļ un veicinātu Savienības iedzīvotāju izpratni par dzimumu līdztiesību;

C. tā kā *EIGE* pamatuzdevums ir vērsts uz dzimumu līdztiesības panākšanu ES un šajā nolūkā tas nodrošina pētniecību, vāc un paziņo datus un izstrādā metodes statistikas un datu vākšanas uzlabošanai, novērtē dzimumu līdztiesības stāvokli gan ES, gan dalībvalstu līmenī, izstrādā metodiskus instrumentus un sniedz tehnisko atbalstu dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanai, kā arī sadarbojas ar ES iestādēm, dalībvalstīm, ES aģentūrām, starptautiskām organizācijām, akadēmiskajām aprindām, pilsonisko sabiedrību un citām ieinteresētajām personām;

D. tā kā Eiropas Savienības (ES) dzimumu līdztiesības indekss 2023. gadā pirmo reizi pārsniedza 70 punktus, kas liecina par nelielu 1,6 punktu pieaugumu salīdzinājumā ar 2022. gadu; tā kā šis vispārējā ES rādītāja pieaugums ir lielākais gada pieaugums kopš indeksa pirmo rezultātu publicēšanas 2013. gadā; tā kā dažās jomās vērojamas regresa pazīmes, jo īpaši attiecībā uz ekonomikas un ienākumu rādītājiem;

E. tā kā 2023. gadā *EIGE* darbs bija vērsts uz divām tematisko prioritāšu jomām: Eiropas zaļais kurss un ar dzimumu saistīta vardarbība; tā kā krīzes saasina sieviešu neaizsargātību un pakļautību vardarbībai un pastiprina pastāvošo strukturālo nevienlīdzību un visus ar dzimumu saistītas vardarbības veidus, tostarp fizisku, seksuālu un psiholoģisku vardarbību; tā kā dzimumu līdztiesības panākšanā izšķiroša nozīme ir dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanai, dzimumu perspektīvas iekļaušanai un visu politikas virzienu ietekmes uz sievietēm izpētei; tā kā sievietes ir nepietiekami pārstāvētas vadošos amatos klimata politikas jomā, jo vīrieši joprojām pilda 67 % ar klimatu saistīto lēmumu pieņemšanas funkciju; tā kā *EIGE* arī ir norādījis, ka sievietes

ir nepietiekami pārstāvētas tīras inovācijas radīšanā un attīstībā; tā kā tas rada pievienoto vērtību Eiropas politikas veidošanā;

F. tā kā dzimumu līdztiesību Savienībā ir īpaši ietekmējušas sekas, ko radījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, dzīves dārdzības krīze, kas nesamērīgi skar sievietes, un pretreakcija pret dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām; tā kā minētais vēl vairāk padziļina nevienlīdzību; tā kā *EIGE* pievērsās arī dzimumbalstītas vardarbības jautājumam, strādājot pie ES mēroga apsekojuma par šāda veida vardarbību, lai novērstu 10 gadu perioda datu trūkumu par vardarbības pret sievietēm izplatību ES; tā kā *EIGE* strādā pie tā, lai nodrošinātu pierādījumus par dzimumbalstītu vardarbību, kuri var palīdzēt ES un dalībvalstīm (arī citām valstīm) to centienos izskaust visu veidu vardarbību;

G. tā kā ES aģentūras, piemēram, *EIGE*, palīdz īstenot ES politiku un cenšas veidot ilgtspējīgāku, iekļaujošāku un konkurētspējīgāku Eiropu visu ES iedzīvotāju labā; tā kā šīs aģentūras ir decentralizētas un tādējādi neatkarīgas savu darba programmu izstrādē,

1. uzsver, ka pēdējā desmitgadē ekonomiskā, sociālā, nodarbinātības un dzimumu nevienlīdzība dalībvalstīs un to starpā ir kļuvusi vēl izteiktāka; atgādina, cik svarīga loma ir *EIGE* izpratnei par dzimumu nevienlīdzības apmēru un cēloņiem ES un tā darbam šīs problēmas novēršanai; norāda uz *EIGE* pastāvīgi augsto budžeta izpildes līmeni, neraugoties uz to, ka Aģentūrā pastāvīgi trūkst darbinieku, proti, 2023. gadā saistību apropriācijas tika izpildītas 98 % apmērā un maksājumu apropriāciju izpildes līmenis bija 83 %; norāda, ka *EIGE* sasniedza 92,76 % no savas darba programmas mērķiem; norāda, ka 2023. gada dzimumu līdztiesības indeksā galvenā uzmanība tika pievērsta tam, kā dzimumu atšķirības ietekmē zaļās pārkārtošanās centienus un kā šie centieni ietekmē dzimumu atšķirības, jo īpaši tādās nozarēs kā enerģētika, zaļo tehnoloģiju inovācija un transports, un atzinīgi vērtē *EIGE* iniciatīvas, kas izgaismo šo parādību;

2. norāda, ka *EIGE* tika izveidota kā ES zināšanu centrs dzimumu līdztiesības jomā, lai veiktu neatkarīgus pētījumus un dalītos paraugpraksē nolūkā izskaust diskrimināciju dzimuma dēļ, apvienot pētniecību, datus un rīkus ar mērķi palīdzēt ES un tās dalībvalstīm izstrādāt iekļaujošu un dzimumtransformējošu politiku un integrēt dzimumu līdztiesību visās to politikas jomās; uzsver, ka Savienībai steidzami jāveicina dzimumu līdztiesība, ņemot vērā pašreizējo krīzi, piemēram, klimata krīzi, karus, pretreakciju pret dzimumu līdztiesību un antidemokrātiskas kustības, kā arī ar dzimumu saistītas vardarbības plašo izplatību; uzsver, ka rīcību saistībā ar pretreakciju un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanu nevar atsaistīt no ekonomiskās un sociālās nevienlīdzības novēršanas; aicina *EIGE* par prioritāti noteikt pētniecību un ieteikumus, kas vērsti uz vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību samazināšanu, sieviešu piekļuves kvalitatīvām darbvietām palielināšanu un viņu ekonomiskās neatkarības nodrošināšanu, kā būtisku tā darba pamatuzdevuma daļu; šajā sakarībā norāda, ka vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība ES ir 13 % un pensiju apmēra atšķirība — 29 %, un tas ietekmē sieviešu sociālo labklājību; norāda, ka sievietes ES arī saskaras ar draudiem viņu pamattiesībām un ķermeņa autonomijai, jo turpinās uzbrukumi seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību jomā, tostarp tiesībām uz abortu; atkārtoti norāda, ka arī klimata krīzes, kari un konflikti nesamērīgi skar sievietes;

3. atzīst, ka *EIGE* ir guvis lielus panākumus, izstrādājot darbības un komunikācijas kampaņas par dzimumu līdztiesību, un uzsver tā nozīmi izpratnes veidošanā;

4. uzsver, ka ir svarīgi atsākt darbības, kas saistītas ar dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu un kas nesasniedza 100 % panākumu līmeni, jo īpaši procedūras iemeslu dēļ;

5. uzsver svarīgo *EIGE* pētījumu, kurā izklāstīts, kā vardarbība izriet no nevienlīdzības, kas skar visas sievietes, un ka dažas sieviešu grupas ir neaizsargātākas pret vardarbību, piemēram, sievietes ar invaliditāti; aicina *EIGE* turpināt pilnveidot tā turpmāko darbu saistībā ar šo neatliekamo jautājumu;

6. norāda, ka *EIGE* uzskata vardarbību pret sievietēm par vienu no smagākajiem cilvēktiesību pārkāpumiem sabiedrībā;

7. piekrīt *EIGE* pētījumam, ka sievietes un meitenes ar invaliditāti bieži vien ir pakļautas lielākam transporta nabadzības riskam ierobežotas transporta pieejamības un piekļūstamības, kā arī tā izmaksu dēļ;

8. atzinīgi vērtē *EIGE* uzsvērtos dzimumu līdztiesības aspektus, kas liecina, ka Horvātijā un Grieķijā ir vislielākais sieviešu īpatsvars pētniecības un inovācijas personāla vidū elektroenerģijas, gāzes un ūdensapgādes nozaru uzņēmumos; norāda, ka šādai informācijai ir pievienotā vērtība attiecībā uz dzimumu līdztiesību enerģijas tirgū;

9. norāda, ka *EIGE* personāla izmaksu pieaugumu par 8,5 % var saistīt ar joprojām augsto inflācijas līmeni un algu indeksāciju par 2,7 %, kā arī to, ka vidējais darbinieku skaits joprojām bija 45; norāda, ka divi līgumdarbinieki tika pieņemti darbā un viņu darbs finansēts saskaņā ar *IPA* iemaksu nolīgumu ar Komisijas Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorātu; norāda, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulas (EK) Nr. 1922/2006 par Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta izveidi 6. pantā ir noteikts, ka *EIGE* būtu sabiedrības interesēs jādarbojas neatkarīgi; atgādina, ka *EIGE* uzdevums ir apkopot, analizēt un izplatīt informāciju par dzimumu līdztiesību, kā arī izstrādāt, analizēt, izvērtēt un izplatīt metodiskus līdzekļus, lai atbalstītu dzimumu līdztiesības integrēšanu visās Savienības politikas jomās un no tām izrietošajās valstu politikas jomās; atzīst, ka *EIGE* joprojām trūkst darbinieku, par ko liecina otrā ārējā novērtējuma konstatējumi; uzsver savu aicinājumu piešķirt *EIGE* nepieciešamo budžetu un personāla piešķīrumus, lai tas varētu pildīt savus uzdevumus, tostarp reaģēt saistībā ar pieaugošajām steidzamajām vajadzībām, sniegt tehnisko palīdzību un rīkoties saistībā ar pieprasījumiem pēc tā pakalpojumiem;

10. atgādina, ka *EIGE* tika izveidots, lai palīdzētu Eiropas iestādēm un dalībvalstīm integrēt dzimumu līdztiesības perspektīvu visās to politikas jomās un apkarot diskrimināciju dzimuma dēļ, nodrošinot aktuālus pētījumus, un tādējādi tas dod svarīgu ieguldījumu patiesas dzimumu līdztiesības sasniegšanas centienos;

11. atzinīgi vērtē notiekošo sadarbību starp *EIGE* un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteju (FEMM), jo īpaši Institūta ieguldījumu komitejas pašreizējos centienos attiecībā uz dzimumbalstītu vardarbību, darba un privātās dzīves līdzsvaru, vīriešu un sieviešu darba samaksas un pensiju atšķirībām, krīžu ietekmi uz sievietēm,

dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu un budžeta plānošanu; stingri atbalsta Institūta darbu, kas ļauj komitejai pienācīgi veikt savu darbu; norāda, ka ir svarīgi darīt pieejamus uzticamus pēc dzimuma sadalītus datus, lai varētu veidot uz pierādījumiem balstītu politiku; norāda uz vērtīgo ieguldījumu, ko *EIGE* var sniegt visām Eiropas Parlamenta komitejām un citām ES aģentūrām, lai labāk īstenotu dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu visās ES politikas jomās un darbībās; aicina *EIGE* tās pētniecībā un politikas veidošanā īstenot starpnozaru pieeju, lai risinātu kompleksās sociālās un ekonomiskās problēmas, ar kurām saskaras sievietes no marginalizētām grupām, tostarp citu rasu sievietes, migrantes, personas ar invaliditāti un LGBTIQA+ personas; uzsver, ka ir svarīgi vākt sadalītus datus, lai izstrādātu mērķtiecīgus risinājumus šīm grupām;

12. pamatojoties uz patlaban pieejamo informāciju, uzskata, ka *EIGE* direktorei var sniegt apstiprinājumu par 2023. finanšu gada budžeta izpildi.

PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM ATZINUMA SAGATAVOTĀJA IR SAŅĒMUSI PIENESUMU

Priekšsēdētāja kā atzinuma sagatavotāja, pilnībā uzņemoties visu atbildību, apliecina, ka viņa nav saņēmusi nekādu pienesumu no vienībām vai personām, kas būtu jānorāda šajā pielikumā saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu.

INFORMĀCIJA PAR PIEŅEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	18.2.2025
Galīgais balsojums	+: 27 –: 10 0: 1
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Reglamenta 216. panta 7. punktā minētie deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS ATKLĀTAIS BALSOJUMS

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:
+ : par
- : pret
0 : atturas